Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte tirsdag den 31. mai 1960 kl. 9.

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e .

Til stede var: Borten, Bøyum, Løbak, Kjøs, Mellesmo, Finn Moe, Nordahl, Offerdal, Erling Petersen, Reinsnes, Wikborg, Langhelle, Dahl, Hegna, Hønsvald og Jakob Pettersen.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Lange og handelsminister Skaug.

Dessuten ble følgende embetsmenn fra Handelsdepartementet gitt adgang til møtet: Ekspedisjonssjef Halvorsen, byråsjef Skutle og sekretær Langeland.

Formannen: Den saken som står over fra forrige møte, er altså spørsmålet om representasjon i EFTA's rådgivende komite. Kanskje statsråden med et par ord ville minne om hva det dreier seg om.

Statsråd Skaug: Det er spørsmål om komiteen har noen bestemt oppfatning av hvorvidt vi bør gå inn for 3, 4 eller 5 medlemmer fra hvert land i den konsultative komite, eller om vi muligens skal gi vår støtte til det sveitsiske forslag om 4 medlemmer plus 4 varamenn. Vi hadde anledning til å drøfte den sak i går i Rådet for Internasjonalt Økonomisk Samarbeid, og der var oppfatningen nærmest den at man burde holde på 4. Det ble da hevdet fra Landsorganisasjonens representant at det i så fall burde være 2 fra arbeidstagersiden og 2 fra arbeidsgiversiden, hvilket ser ut til å være den ordningen som man blant annet i Sverige har tenkt seg å gjennomføre.

Formannen: Ville det ikke være en løsning å ta 2 representanter, og så kunne man oppnevne hvor mange rådgivere man ville? Da slapp man hele dette problemet om representantene skal være fra industrien eller handelen osv.

Statsråd Skaug: Det er ikke tanken at disse skal møte med rådgivere. De skal være personlig oppnevnt og møte i personlig egenskap og ikke som representanter for organisasjonene.

Nordahl: Jeg har fått en muntlig rapport fra dette møtet i går som handelsministeren nå talte om, og vår representant sier at industriens folk var enige i vårt standpunkt, bl.a. Monrad-Aas, om 2 fra arbeidstagersiden og 2 fra den andre siden. Er ikke det riktig?

Statsråd Skaug: Det er nok riktig at de ikke hadde noen egentlig innvending mot det.

Wikborg: Jeg tror nok 2 blir for lite, så jeg synes at tanken om 4, og på den måten som statsråden nevnte, ville være det riktige. Men ville det ikke være best om man der fulgte noenlunde samme prinsipp i alle deltagerland, slik at man fikk en relativt ensartet representasjon over hele linjen? I Danmark for eksempel, hva vil de gjøre der?

Statsråd Skaug: Det er ikke tvil om at Danmark vil oppnevne som en av sine en som representerer jordbruket, men de norske jordbruksorganisasjonene sa på møtet i går at de i og for seg ikke ville presse på for å få noen representant. Forutsetningen er nemlig den at kontakten med næringsorganisasjonene og næringene på det nasjonale plan vil bli varetatt av de organer som er opprettet for det formål. Denne konsultative komite som skal virke i tilknytning til EFTA-organisasjonen som sådan, er hele tiden forutsatt å skulle være en gruppe av personer som ikke representerer organisasjoner, som representerer seg selv, og som ikke tar imot instruksjoner hverken fra regjeringene eller fra organisasjonene. Så man bør vel, skulle jeg tro, finne frem til en representasjon der som utelukkende tar sitt utgangspunkt i de personlige kvalifikasjoner hos vedkommende representanter.

Vi drøftet i går i Rådet for Internasjonalt Økonomisk Samarbeid hvordan man hensiktsmessig ville kunne ordne dette arbeidet, og vi ble enige om at det antagelig vil være riktig å gå frem på den måte at når det skal være møte i denne konsultative komiteen og medlemmene har fått tilsendt dagsordenen for møtet, vil vi arrangere et møte i Rådet for Internasjonalt Økonomisk Samarbeid hvor alle de norske næringsorganisasjoner er representert, slik at man der kan gjennomgå dagsordenen punkt for punkt før møtet finner sted. I og med dette er det vel en mulighet for at eventuelle sterke ønsker om å være med ikke lenger er så berettigede som de ellers ville vært.

Formannen: Vi anser oss da ferdige med denne sak.

Statsråd Skaug: Før vi går over til neste sak, vil jeg gjerne med et par ord få nevne litt om *problemet Finnland* som nå igjen er kommet i en ny stilling.

Handelsminister Karjalainen var her i går i forbindelse med det nordiske ministermøte, og vi fikk anledning til å snakke en del med ham om situasjonen i Finnland når det gjelder *assosieringen med EFTA*. Denne situasjonen er meget vanskelig, idet det presses ganske sterkt på fra russisk side når det gjelder bestevilkårsklausulen, og i øyeblikket er forholdet øyensynlig det at den finske regjering overhodet ikke vet hva den skal gjøre. På direkte spørsmål svarte Karjalainen at det var mulig at de ville kunne gjøre seg opp en mening om dette i løpet av ganske få dager, det er noe som bl.a. vil avhenge av en interpellasjonsdebatt som de skal ha i den finske riksdag i dag, og som har å gjøre med en helt annen sak, men hvis politiske innhold visstnok er av stor betydning også når man ser på dette spørsmål. Det kan imidlertid også godt skje at de vil måtte stille saken i bero til et senere, passende tidspunkt.

Vi gjorde rede for overfor Karjalainen hvordan vi hadde tenkt i tilfelle å ordne oss her i Norge når det gjelder iverksettelsen av en assosieringsavtale med Finnland, og det tør vel være et uttrykk for den noe vanskelige politiske situasjon i Finnland at Karjalainen hadde visse betenkeligheter ved denne fremgangsmåte – det vil si at han hadde visse betenkeligheter ved at man kanskje denne uken skulle få et stortingsvedtak som det som her er på tale, men som jo overhodet ikke nevner Finnlands navn. Han har lovet at han vil la ringe i ettermiddag og gi beskjed, idet han måtte drøfte denne saken både med statsministeren og med republikkens president. Det kan derfor være at man på finsk side vil foretrekke at dette avgiftsvedtaket ikke blir fattet på inneværende års storting. Jeg sa at hvis det var så vanskelig, måtte vi gjøre oppmerksom på at der også var visse vanskeligheter på norsk side, idet dette var den siste anledning vi hadde til overhodet å få denne saken ordnet hvis vi skulle kunne foreta oss noe innen 1. juli, og at de måtte være klar over at hvis de fant det best at dette avgiftsvedtaket ikke ble fremmet nå, ville det norske Storting ikke kunne ta standpunkt til saken før i oktober måned.

På dansk og svensk side har man øyensynlig tenkt seg muligheten av å innkalle Riksdagen og Folketinget til spesiell samling for å behandle Finnlands stilling til EFTA hvis det blir aktuelt. Jeg sa at det anså jeg nærmest ugjørlig i Norge og at de nå måtte ta et standpunkt selv med hensyn til hvorvidt de ønsket at vi skulle fremme dette avgiftsvedtaket eller ikke.

Det er en meget kjedelig situasjon som vi bare kan beklage, men det vil altså kunne skje at vi i ettermiddag får en beskjed fra Helsingfors om at de som situasjonen er, vil foretrekke at dette ikke blir brakt opp nå. I så fall vil det vel være nødvendig for Finansdepartementet å skrive et brev med en gang til finanskomiteens formann, og antyde at man dropper den del av avgiftsvedtaket.

Hegna: Under hele den videre behandling av korrespondansen kan vel ikke da Finnlands navn overhodet nevnes, for ellers vil det bli en ekstraordinært sterk understrekning av at det er i forbindelse med Finnland at dette er skjedd. Vi kan jo da ikke nevne det på annen måte enn i muntlige orienteringer som gis her eller i finanskomiteen.

Statsråd Skaug: Jeg bør legge til at det var øyensynlig noen forskjell i oppfatningen hos handelsminister Karjalainen og hans embetsmenn, idet de for sin del ikke var i stand til å forstå de store betenkeligheter han hadde.

Wikborg: Ville det ikke være mulig for oss i det hemmelige møte vi skal ha i morgen å vedta dette på den måte at det settes i kraft om og når det blir mulig, og da offentliggjøres?

Statsråd Skaug: Hvis den fremgangsmåten er mulig, ville det være helt i orden. Det var offentliggjørelsen av det som man på finsk side var engstelig for.

Erling Petersen: Det må være mulig å treffe avgjørelsen i det hemmelige møtet og gjøre bestemmelsen tidsbegrenset, f.eks. ut året, for å markere at det er en beredskapsbeslutning, og så la Presidentskapet få fullmakt til eventuelt å offentliggjøre den.

Langhelle: Det kan godt være at den måten er brukbar. Det ville da være ønskelig at selve vedtaket ble formet i dag og distribuert som hemmelig sak, men ellers er det mulig å gi muntlig innstilling, det gir reglementet adgang til. Det måtte da bli muntlig innstilling med skriftlig vedtaksforslag. Det betyr naturligvis at fristen ikke overholdes, men det kan vi vel også klare, for det har vi ifølge reglementet adgang til å vedta spesielt. Så hvis det er ønske om det, er en slik løsning teknisk mulig.

Jakob Pettersen: Det gjelder en enkelt setning i innstillingen. Jeg kan lese den opp:

> «For varer som i henhold til konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbund *eller i henhold til assosiasjonsavtale* er berettiget til områdetollbehandling, beregnes innførselstollen med 80 pst. av gjeldende tollsats.»

Det er bare dette det gjelder, og da kan det være spørsmål om at en, dersom det er ønskelig, gir Regjeringen fullmakt til å la det stå eller la det gå ut, alt etter hva forhandlingene med Finnland – det er jo spesielt Finnland det gjelder – måtte føre til.

Statsråd Skaug: Vi hadde hatt anledning til å gjøre oss kjent med den eksakte formulering av denne teksten, som vi da refererte for handelsminister Karjalainen, men selv med den formulering var han for sin del litt bekymret, fordi det ved offentliggjørelse – det var det man snakket om – kunne bli skapt noen publisitet akkurat på et tidspunkt da de helst ikke ville ha det.

Jakob Pettersen: Nå er det så vidt jeg skjønner en rekke ting i denne innstillingen som ikke kan offentliggjøres foreløpig og som det er meningen å holde hemmelig, og da kan man vel også gjøre det samme med denne enkle passus. Det henger sammen med de forhandlinger som senere skal føres om tollspørsmål både innenfor GATT og ellers.

Statsråd Skaug: Hvis man kan ordne det på den måten, er det sikkert helt tilfredsstillende for finnene. Det eneste Karjalainen var bekymret for, var som jeg nevnte, offentliggjørelse på det nåværende tidspunkt.

Erling Petersen: Ville ikke det beste være hvis man skulle gjøre dette, å gjøre det helt fullstendig, og ta ut ordene «eller i henhold til assosiasjonsavtale» fra teksten, og så vedta en særlig beslutning om at «Fra den tid Kongen bestemmer skal følgende setning … lyde:» For da vil man ha anledning til, hvis det skulle bli behov

for det, å offentliggjøre den vanlige teksten. Og skulle særbestemmelsen ikke bli aktuell, kunne den fortsatt ligge som hemmelig.

Langhelle: Det riktige ville da være å gi denne fullmakten til Presidentskapet i samråd med vedkommende departement.

Formannen: Da synes jeg man også kunne gi Regjeringen en fullmakt til å inngå selve assosieringsavtalen hvis det skulle bli aktuelt. Hvis man er enig i dette, vil jeg da spørre om man kan gjøre det på den måten at man rett og slett gir en muntlig innstilling. Vi behandlet jo dette spørsmålet i forrige møte, og var enige om at vi bør inngå en slik assosieringsavtale, og det var et formelt spørsmål om det skulle skje ved kongelig resolusjon eller på annen måte. Er det enighet om at vi går frem på denne måte?

Wikborg: Var det ikke mulig å gjøre det skriftlig, så vi hadde det for oss – det er jo en ganske omfattende og viktig sak. Altså at der ble gitt en innstilling fra vår komite.

Formannen: Jo – i hvert fall at der ligger en innstilling på bordet til i morgen. Det kan gjøres. Da går jeg ut fra at det er enighet om det.

Så var det *reorganiseringen av OEEC*.

Statsråd Skaug: Resultatet av forhandlingene, først i Lisboa og senere i 21-mannsgruppen i Paris, er det gjort rede for i to notater som er sendt til komiteens medlemmer, det ene datert 24. mai om Ministerrådsmøtet i Lisboa, og det andre datert 27. mai om Paris-møtet.

På en måte kan man kanskje si at denne saken har tatt en vending som vi i en viss utstrekning har grunn til å være fornøyde med. Under møtet i Lisboa gjorde først en av De fire vise, den britiske representant Sir Paul Gore-Booth rede for De fire vises rapport, og debatten ble åpnet fra sveitsisk side. Petitpierre, som møtte for Sveits, ga uttrykk for den sveitsiske regjerings store misnøye med det foreliggende forslag. I det hele tatt tillegger Sveits denne saken, og også spørsmålet om De seks og De syv, overmåte stor betydning, hvilket bl.a. illustreres ved at den sveitsiske regjering ved dette møte i Lisboa var representert ved to medlemmer av Forbundsrådet, som vel ikke teller mer enn syv eller åtte, og den ene av de to var Petitpierre, som f.t. er formann i Forbundsrådet og som vanligvis mens han fungerer som sådan ikke reiser utenfor Sveits' grenser.

Sveitserne hadde også lagt frem et alternativt forslag, som bl.a. ga handelssamarbeidet en langt større plass enn foreslått i De fire vises rapport, og som også tok opp det etter min mening vesentlige spørsmål om det eksisterende OEEC's beslutninger, og det forslag gikk da ut på at disse skulle beholdes såfremt man ikke var enige om å oppheve dem.

Det ene land etter det annet uttalte seg så etter Sveits, og mer eller mindre på linje med sveitserne. Fra svensk side kom det ganske sterke forbehold, de sa at hvis

man ikke kunne få til noe annet og bedre enn dette, ville det være et stort spørsmål om Sverige i det hele tatt ville ønske å være med i denne nye organisasjon. Jeg ga uttrykk for tilsvarende synspunkter fra norsk side.

Den som uttalte seg sist i debatten var Mr. Maudling fra Storbritannia, som ga uttrykk for at man heller ikke på britisk side var noe særlig fornøyd med det som her forelå, og at de for sin del bl.a. også mente at handelssamarbeidet burde få en større plass og at man måtte håndtere spørsmålet om de eksisterende OEEC-beslutninger på en helt annen måte enn foreslått av De fire vise.

Det var derfor på sett og vis en nokså vidtgående enighet mellom EFTA-landene om at man på det forestående møte i Paris burde gå inn for å forsøke å få til noe som var mer hensiktsmessig, og man var også på det rene med at i et slikt forsøk ville man få hollandsk, tysk og belgisk støtte, mens det på den annen side antagelig ville være Frankrike og De forente stater som ville være tilbakeholdende.

På møtet i Paris, som ble holdt på embetsmannsnivå, men med utenriksminister Krag i formannsstolen, kom man da fram til et kompromiss for sakens videre behandling. Man ble enige om for det første å nedsette et arbeidsutvalg med representanter for de 20 lands regjeringer plus Komiteen for Fellesmarkedet. Dette utvalget skal utarbeide et konvensjonsutkast for den nye organisasjon og skal fastlegge retningslinjer og fremgangsmåter for en gjennomgåelse av OEEC's vedtak, og søke å oppnå enighet allerede i denne omgangen om de viktigste av dem. Utvalget skal basere sitt arbeid på konvensjonsutkastet fra De fire vise, men skal også ta i betraktning det sveitsiske forslag som ble fremlagt og de synspunkter som ellers ble lagt frem på møtet. Dette utvalget skal avgi sin innstilling før 10. juli.

Det ble videre anbefalt å sammenkalle en ministerkonferanse før slutten av juli, som, hvis det foreligger en tilfredsstillende rapport fra arbeidsutvalget, da skal ta stilling til den og videre behandle spørsmålet om det fremlagte konvensjonsutkast. Konferansen skal utpeke en kommende generalsekretær for den nye organisasjon og nedsette en forberedende komite, som så skal arbeide videre både med de eksisterende OEEC-vedtak og med det konvensjonsutkast som vil være lagt frem på det daværende tidspunkt. Men det skal heller ikke på det tidspunkt undertegnes noen ting.

Det er så tanken at man skal ha en ministerkonferanse nr. 2 før utgangen av dette år, for der å ta stilling til den forberedende komites arbeid, og da også foreta den egentlige undertegning av konvensjonen for den nye organisasjon.

Denne arbeidsordningen medfører da at vi i løpet av sommeren vil komme til å stå overfor et utkast som vil måtte realitetsdiskuteres på det møte som er tenkt holdt innen utgangen av juli. Saken vil heller ikke da bli låst fast, men det er ganske klart at i den utstrekning man har bestemte synspunkter på denne sak, vil det være av den aller største betydning at disse kan fremføres på møtet i slutten av juli. Det er nok mulig også senere å ta opp ideer og tanker i forbindelse med den forberedende komites arbeid, men jeg skulle tro at det ville være av den aller største betydning at man til det møtet kunne anmelde de synspunkter man har på saken.

Det reiser da spørsmålet om den ønskelige kontakt med denne komite. Vi er klar over at det er vanskelig å få det til, men det ville utvilsomt være en styrkelse og en betryggelse om det kunne bli skapt muligheter for å få drøftet denne saken enten i den samlede komite eller i alle fall med et slikt utvalg av komiteen som komiteen måtte finne det mulig å oppnevne.

Jeg tror jeg skal stoppe her med denne saken, dette er for så vidt de vesentlige punktene. Jeg kan bare legge til at under diskusjonen i Paris vant de synspunkter som vi har gjort gjeldende sammen med de andre EFTA-landene mer og mer støtte, og til slutt var amerikanerne også enige i at handelssamarbeidet burde få en større plass i den nye organisasjonen enn De fire vise hadde foreslått, og det eneste landet som holdt ut til sist og ville redusere denne nye organisasjon til nesten ingenting, var Frankrike.

Formannen: Får jeg lov å spørre: Hvordan stiller De forente stater seg til de nåværende OEEC-forpliktelser?

Statsråd Skaug: Arbeidsutvalget skal gå igjennom dem, plukke ut de viktigste og forsøke å få tatt realitetsstandpunkt til dem i denne innledende fase av arbeidet, og så vil den forberedende komiteen utover resten av året gå igjennom de øvrige, slik at man før det blir tale om å undertegne konvensjonen, vil vite hvordan man står.

Formannen: Er det noen som forlanger ordet? – Med hensyn til at statsråden gjerne ville ha kontakt med den utvidede utenrikskomite, vil jeg si at det skulle jo ikke være umulig å få til et møte i juli, selv om det vel kanskje er en av de vanskeligste månedene. Og jeg tror nok at i stedet for et utvalg, er det bedre å få sammen de medlemmer av komiteen som man kan få sammen på det tidspunkt.

Nordahl: Har man noen peiling på hvor tidlig i juli måned det kan bli aktuelt å innkalle komiteen til møte?

Statsråd Skaug: Vi har naturligvis ikke herredømme over når innstillingen fra det nevnte arbeidsutvalg, som begynner sitt arbeid i dag, kan foreligge, men planen er at den skal foreligge 10. juli, og at man så skal ha et møte av regjeringsmedlemmer i slutten av juli. Så det ville i tilfelle antagelig måtte bli mellom 15. og 20. juli eller omkring det tidspunkt.

Wikborg: Med hensyn til tidspunktet, så vil jo ikke så få av oss formodentlig være samlet her i Oslo før vi reiser til Island til Nordisk Råds møte. Hvis det kunne kombineres, ville det være greit, men det faller noe senere i juli.

Så vil jeg bare spørre om det er noen mulighet for en slags dobbelt ordning, slik at de medlemmer som ønsker det, bevarer de forpliktelser de i dag har innenfor OEEC, og at de andre, som ikke vil være med på det, får en løsere forbindelse med organisasjonen.

Statsråd Skaug: Dette spørsmålet er blitt diskutert ganske meget, og det er nokså stor enighet om at et nærmere europeisk samarbeid som de europeiske landene seg imellom finner hensiktsmessig og riktig, ikke bør forhindres av De forente stater og Canada med den begrunnelse at disse landene ikke kan påta seg de forpliktelsene det er tale om. Og det er vel nokså stor enighet om at man må forsøke å finne frem til bestemmelser når det gjelder organisasjonens vedtak, som vil gjøre det mulig å forhindre at De forente stater og Canada så å si er bremser på det som ellers kan være et europeisk samarbeid. Det er en litt kinkig sak, fordi at nå ønsker jo De forente stater og Canada å være egentlige og ordentlige medlemmer, og de vil vel muligens være tilbøyelige til å se det som noe diskriminerende at det skal gjøres unntak gjeldende for dem for det ene eller det annet vedtaks vedkommende. Men det er ingen annen mulig måte å ordne dette på. Man kan jo ikke basere seg på at den som tross alt er minimumsfaktoren i denne form for samarbeid, nemlig De forente stater, skal forhindre det de europeiske landene måtte finne det ønskelig å gjøre.

Kjøs: Det var med hensyn til tidspunktet. Hvis den planlagte reise av utenrikskomiteen til Svalbard blir gjennomført, vil jo de av komiteens medlemmer som deltar i den, ikke kunne være tilbake igjen her før bortimot 20. juli. Og det ville vel være rimelig når komiteen offisielt er på reise til Svalbard, at den var kommet hjem igjen før det holdes møte i utenrikskomiteen!

Formannen: Jeg hører her at det skulle kunne greie seg med den 20. juli. Det er altså en uke før Nordisk Råd trer sammen. 20. juli er en onsdag, og man må vel regne med at medlemmene reiser til Reykjavik den etterfølgende mandag eller noe sånt. Datoen kan man selvsagt ikke garantere, men man får ta sikte på den 20. juli.

Statsråd Skaug: Det er en rekke nokså kompliserte problemer som vil komme opp i forbindelse med utarbeidelsen av denne konvensjon. Jeg kan nevne en sak som ikke er blitt drøftet noe særlig inngående hittil, men som jeg skulle anta at Stortinget vil være interessert i. Det er det som er nevnt i rapporten fra de fire «vise menn» om at man, når man får denne nye organisasjon, bør forsøke å få en tilknytning til parlamentarikere. De snakker da om en forbindelse med Europarådet, pluss utpekte representanter fra de landene som ikke er medlemmer av Europarådet, men som blir medlemmer i den nye organisasjon. Denne saken vil jo også reise en hel del delikate spørsmål, og før noen norsk statsråd reiser til Paris for eventuelt å drøfte slike spørsmål, vil det nesten være nødvendig å få kontakt med Stortingets organer.

Wikborg: Jeg vil be om at utvalgets rapport, når den foreligger, blir sendt oss, eventuelt med et PM fra statsråden om hans syn på det, så vi har det klart for oss før vi møtes.

Formannen: Jeg går ut fra at når utvalget har avsluttet sitt arbeid, må vi ta stilling til når den utvidede utenrikskomite kan innkalles til møte, og i den forbindelse vil det selvsagt bli sørget for at det nødvendige materiale blir sendt ut.

I denne forbindelse vil jeg gjerne be medlemmene om at de, før de reiser, etterlater i Stortingets kontor den adresse hvorunder de kan finnes, også slik at det skulle være mulig å rekke fram med beskjeder når medlemmene eventuelt er på ferie. Det har nemlig hendt – det er erfaringen – at man ringer eller telegraferer til vedkommendes privatadresse, og at ingen er hjemme, slik at beskjeden blir liggende der. Hvis medlemmene ville sørge for å gi kontoret noenlunde peiling om hvor de til enhver tid befinner seg, slik at man på en noenlunde sikker måte kan få tak i dem, vil det være en stor fordel.

Da kan vi vel gå over til neste sak, *forholdet mellom De seks og De sju*.

Statsråd Skaug: Når det gjelder forholdet mellom De seks og De sju, og de drøftelsene som der er i gang, vil jeg gjerne få begynne med å nevne et spesielt punkt som ble reist fra svensk og fra sveitsisk side i Lisboa, nemlig spørsmålet om muligheten av å bestemme seg for en akselerasjon i tempoet i tollnedtrappingen også i EFTA. Formålet med dette skulle da i tilfelle være å holde takten med De seks. Denne tanken ble støttet fra britisk side, og også på dansk side var man relativt positiv, men ønsket ikke å ta noe standpunkt.

Vi sa fra norsk side at dette var en sak av så pass stor rekkevidde at vi overhodet ikke kunne ta noe standpunkt til dens realitet. Og det ble fra flere talere i den debatten også pekt på at dette i grunnen var et høyst uheldig tidspunkt når det gjaldt å reise en slik sak. En ting er at De seks har funnet at de i den nåværende konjunkturfase, og så gunstig som utviklingen er, kan forsvare å gå inn for en akselerering. For EFTA-landenes vedkommende er situasjonen den at vi ennå ikke har hatt den første tollnedtrappingen. Og vi mente at man burde nå ta dette med ro og vente og se før man reiste denne saken.

Nå inneholder konvensjonen en bestemmelse om at EFTA's råd innen utgangen av 1961 skal gjennomføre undersøkelser og legge frem forslag om hvorvidt man kan foreta tollnedbygging i et raskere tempo for noen eller alle varers, og for noen eller alle lands vedkommende. Det var egentlig tenkt at denne undersøkelsen formelt skulle starte 1. juli. Man ble i Lisboa enig om at dette kunne man gjerne begynne å undersøke med en gang, og så fikk man da senere komme tilbake til sakens realitet.

Når det så gjelder forholdet mellom De seks og De syv, var utgangspunktet for diskusjonene det forhandlingstilbud som er fremkommet fra De seks etter det ministermøtet de hadde for kort tid tilbake. Det sies der at de ønsker snarest mulig å få tatt opp forhandlinger med EFTA-landene med sikte på å finne frem til en løsning av handelsproblemene i Europa slik at det vanlige handelsmønster så vidt mulig vil kunne bevares, og også slik at det vanlige handelsmønster vil kunne vise fremgang og vekst. Vi kjenner til at de seks land nådde frem til dette vedtaket etter en meget langvarig og meget hissig debatt, hvor det særlig var tyskerne og nederlenderne som presset på for å få til en beslutning om å invitere til forhandlinger, mens man igjen

særlig fra fransk side var ytterst skeptisk og meget motvillig, og den franske linjen ble støttet av Italia og i stor utstrekning også av Belgia.

Man vet naturligvis ikke hva som kan komme ut av dette tilbudet om forhandlinger, og hva disse forhandlinger vil resultere i. Men det er jo nå temmelig klart at ganske sterke krefter også innenfor Seksmaktsgruppen ønsker å komme i gang med slike drøftelser før det er for sent.

Det er sendt et svar fra EFTA-landenes side – det er gått fra det svenske utenriksdepartementet – hvor det sies at EFTA-landene etter å ha drøftet saken på sitt møte i Lisboa, erklærer seg beredt til å ta opp disse forhandlinger, og det sies også i dette svaret at vi er innstillet på å gjøre hva som er mulig for å finne en positiv løsning.

Forhandlingene skal da føres i Handelskomiteen i Paris, bestående av de 21, og hvor den hollandske utenriksminister er formann.

Det første møtet er sammenkalt til den 8. og 9. juni. Antagelig kan man ikke regne med at det vil skje noe særlig på det møtet. EFTA-landene for sin del vil da ikke legge fram noe nytt forhandlingsopplegg. Man har ment at det riktige i første omgang nå er for det første å høre hva det er man i de seks landene har tenkt seg som et rimelig utgangspunkt for disse forhandlingene. Og videre er det nødvendig å få analysert den rapporten som skal foreligge en av de nærmeste dagene, og som er utarbeidet av 21-gruppens sekretariat på grunnlag av materiale sendt fra de enkelte hovedstedene. Denne rapporten vil vise, eller i all fall forsøke å vise, hvilke sannsynlige virkninger akselerasjonsforslaget til De seks, med og uten 20 pst. reduksjon, vil ha, hvordan Wien-forslaget fra De syv vil komme til å slå ut, osv. Det er derfor nødvendig, vil jeg tro, å ta dette kanskje litt rolig til å begynne med, og anse dette første møtet i juni som nærmest et informasjonsmøte. Når møtet har vært holdt, og man har fått de opplysninger man kan få, vil det være på sin plass nærmere å vurdere hva EFTA-landenes linje bør bli.

Det er i EFTA-landene enighet om at man skal gjøre alt man kan for å finne en ordning. Men det er jo ikke i EFTA-landene hel enighet om hvordan denne ordningen bør være. Man har imidlertid i EFTA-landene tatt sitt utgangspunkt i det forhold at skal man nå forsøke å finne frem til en europeisk ordning, så må det være en europeisk ordning hvor alle de europeiske landene kan være med.

Når det gjelder den problemstilling som bl.a. er lansert i enkelte publikasjoner og aviser i Storbritannia, om at Storbritannia pluss kanskje to – tre av de andre EFTA-land kan gå inn i fellesmarkedet, så ville jo det være en løsning som ville kunne medføre – og sannsynligvis *ville* medføre – at Sveits, Sverige og Østerrike ble stående utenfor det videre europeiske samarbeidet, og det er vel en utvikling som man bør gjøre alt mulig for å unngå.

Vi kan i dag skissere noen nærmere detaljer i en mulig løsning.

I Lisboa drøftet vi igjen tollharmoniseringsproblemet, og det ser ut til at det ikke lenger er så pass avskrekkende som det tidligere har vært, for britenes vedkommende heller. Det er stadig et problem når det gjelder samveldepreferansene, men det er vel mulig at det kanskje mer er et optisk enn et

reelt problem, og at man i diskusjonen om disse spørsmålene også på fransk side har latt det spørsmålet spille en urimelig stor rolle.

Ellers er man også innstillet på at en sammenknytning i en eller annen form av de to grupperingene vil medføre visse organisatoriske tiltak. Men hvordan disse tiltak vil se ut, er ikke tenkt nærmere igjennom. Og som sagt, innstillingen er den at man nå i første omgang bør vente til man får gått igjennom dette materialet som er under bearbeidelse, og høre hvilket opplegg De seks måtte komme til å ha på møtet i Paris i neste måned.

Formannen: Jeg skal takke for redegjørelsen. Er det noen som forlanger ordet?

Hegna: Når det gjelder de siste ting som statsråden omtalte, har det jo i pressen til dels vært antydet at man var kommet meget lenger i standpunkttagen fra britisk side enn det som man nå fikk inntrykk av ved det statsråden sa. Det har vært antydet at England faktisk hadde tatt spranget for å gå inn i en tollunion sammen med De seks.

Statsråd Skaug: Dette snakket Maudling en del om. Det britene for sin del, så vidt jeg forstår, kan tenke seg å gjøre i første omgang, det er å gå inn i EURATOM og muligens i Kull- og Stålfellesskapet for derved å vise sin villighet til et nært europeisk samarbeid. Men når det gjelder forholdet mellom De seks og De syv i sin alminnelighet, har de ikke tatt noe standpunkt. Det er imidlertid en situasjon som vel vil kunne tenkes å utvikle seg ganske raskt i den tiden som kommer.

Maudling presiserte imidlertid meget sterkt at man skulle ikke overvurdere betydningen av det som i denne tid blir skrevet i den liberale presse i Storbritannia og i «The Economist», idet han sa at det er ingen politisk tyngde bak disse ytringene, og regjeringen og dens parti har ikke den oppfatningen som der er kommet til uttrykk.

Erling Petersen: Når man har gått over til å akseptere en temmelig vidtgående harmonisering, da har man vel allerede forlatt GATT-paragrafen om frihandelsområder og beveget seg over på den paragraf som tillater fellesmarkeder. Og da er det spørsmål om: Hvor langt er det fra man snakker om harmonisering, inntil man begynner å måle fra det annet utgangspunkt og begynner å snakke om den modifiserte tollunion? Jeg tror at hvis man ser dynamisk på det, så går det i den retning. Og spørsmålet er om man skal påskynde den prosessen. Den typiske differanse mellom fellesmarked og frihandelsområde ligger jo i harmoniseringen, og etter min mening er man nå kommet så langt at man nå ligger innen den samme GATT-paragrafen.

Statsråd Skaug: Jeg tror det er meget riktig, det som hr. Petersen sa. I denne sammenheng vil jeg gjerne få nevne at vi nå har satt i gang et utredningsarbeid – vi

håper resultatet skal foreligge ferdig når Stortinget kommer sammen igjen – som går ut på å forsøke å analysere Roma-traktatens forskjellige bestemmelser pluss det som er den aktuelle politikk og utvikling, sett i relasjon til det som er norsk konstitusjonell lov og praksis. Det er mulig at vi ved å ta for oss Roma-avtalens forskjellige bestemmelser og den praksis som pågår, vil kunne få bedre tak på hva hele dette organisasjonssystemet i realiteten betyr i relasjon til f.eks. Stortingets myndighetsområde. Vi håper at resultatet av dette arbeid skal kunne forelegges som et arbeidsdokument for denne komite så snart Stortinget trer sammen igjen.

Formannen: Jeg har et spørsmål for mitt eget vedkommende. Det gjelder den planlagte britiske tilslutning til Kull- og Ståunionen og til EURATOM. Så vidt jeg forstår, vil også den britiske regjering, at man skal gjøre dette. Men ville det ikke da kanskje være en idé å sørge for at også andre EFTA-land kom med? Jeg stiller spørsmålet fordi der jo har vært en viss frykt for at Storbritannia kunne slutte seg til Fellesmarkedet alene – det er ikke det at jeg tror at det er så nær forestående, men det drøftes jo i all fall – og at de andre EFTA-land da kunne komme i en vanskelig situasjon. Og hvis man skaper en presedens ved at Storbritannia alene går inn i Kull- og Ståunionen og EURATOM, så er det kanskje en farlig presedens.

Statsråd Skaug: Vi kunne kanskje foreslå at vi reiser dette spørsmålet underhånden med EFTA-landenes representanter i Genève i første omgang. Vi bør jo få litt mer klarhet både over hva denne britiske tilslutning faktisk betyr, og i hvilken form den eventuelt skal komme til å finne sted.

Møtet hevet kl. 10.